

Współpraca na wodach granicznych jako element planowania w gospodarowaniu wodami

ELEMENTY POLITYKI WODNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

- ❑ implementacja Ramowej Dyrektywy Wodnej UE
- ❑ cele środowiskowe
- ❑ typologia, warunki referencyjne i systemy klasyfikacji wód
- ❑ monitoring
- ❑ plany gospodarowania wodami
- ❑ instrumenty ekonomiczne
- ❑ udział społeczeństwa
- ❑ polityka międzyregionalna

POLSKO – NIEMIECKA KOMISJA ds. WÓD GRANICZNYCH

Polsko – Niemiecka Komisja Wód Granicznych działa na podstawie umowy zawartej między Rządami Rzeczypospolitej Polskiej oraz Republiki Federalnej Niemiec z dnia 19 maja 1992 roku o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych.

Grupy robocze:

W1 – „Hydrologia”

W2 – „Ochrona wód”

W3 – „Nadzwyczajne zanieczyszczenia”

W4 – „Utrzymanie”

W5 – „Planowanie”

WSPÓŁPRACA NA WODACH GRANICZNYCH Z REPUBLIKĄ CZESKĄ

Współpraca na wodach granicznych z Republiką Czeską odbywa się w oparciu o niezaktualizowaną dotychczas jeszcze umowę z dnia 21 marca 1958r. o współpracy pomiędzy Rządami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Czechosłowackiej Republiki Socjalistycznej

Grupy robocze:

- HyP** - ds. hydrologii i osłony przeciwpowodziowej
- OPZ** - ds. ochrony wód granicznych przed zanieczyszczeniem
- PL** - ds. planowania gospodarki wodnej na wodach granicznych
- R** - ds. regulacji rzek, zaopatrzenia w wodę i melioracji terenów przyległych do polsko-czeskiej granicy państwowej
- WFD** - ds. wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE

MIĘDZYNARODOWA KOMISJA OCHRONY ODRY PRZED ZANIECZYSZCZENIEM

Jako platformę koordynacji dla całego dorzecza Odry, wymaganą zgodnie z art. 3 ust. 4 i 5 dyrektywy 2000/60/WE właściwe ministerstwa Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Czeskiej i Republiki Federalnej Niemiec wskazały Międzynarodową Komisję Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem.

Cele planowania gospodarowania wodami

PROGRAMOWANIE I KOORDYNACJA DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO:

**osiągnięcia lub utrzymania co najmniej dobrego stanu wód
i ekosystemów od wody zależnych**

poprawy stanu zasobów wodnych

**zmniejszenia ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi
substancji lub energii mogących negatywnie oddziaływać na wody**

poprawy możliwości korzystania z wód

poprawy ochrony przeciwpowodziowej

DOKUMENTY PLANISTYCZNE W USTAWIE PRAWO WODNE

Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje następujące dokumenty planistyczne (art. 113):

- ❑ program wodno-środowiskowy kraju z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy
- ❑ plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza
- ❑ plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy
- ❑ plan ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego
- ❑ warunki korzystania z wód regionu wodnego
- ❑ sporządzane w miarę potrzeby warunki korzystania z wód zlewni.

Oprócz wymienionych powyżej dokumentów prawo wodne ustanawia jeszcze dwa rodzaje dokumentów o charakterze planistycznym:

- ❑ krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (art. 43)
- ❑ programy działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (art. 47)

Dokumenty planistyczne

SKŁADNIKI PLANU GOSPODAROWANIA WODAMI

CHARAKTERYSTYKA OBSZARU DORZECZA Z WYZNACZENIEM

Części wód powierzchniowych

Części wód podziemnych

ANALIZA PRESJI I ODDZIAŁYWAŃ

REJESTR OBSZARÓW CHRONIONYCH

Wody do picia, wody do ochrony gatunków zwierząt wodnych, do celów rekreacyjnych, obszary wrażliwe na eutrofizację (ze źródeł komunalnych), obszary narażone na zanieczyszczenie związkami azotu z rolnictwa, obszary ochrony siedlisk lub gatunków ustanowione na mocy przepisów o ochronie przyrody

PREZENTACJA SIECI MONITORINGU

LISTA CELÓW ŚRODOWISKOWYCH

PODSUMOWANIE ANALIZY EKONOMICZNEJ KORZYSTANIA Z WÓD

PODSUMOWANIE PROGRAMÓW DZIAŁAŃ

REJESTR POZOSTAŁYCH PROGRAMÓW I PLANÓW

PODSUMOWANIE UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA

LISTA WŁAŚCIWYCH WŁADZ

PUNKTY KONTAKTOWE I ŹRÓDŁA DANYCH

Podstawowe elementy planu gospodarowania wodami

CECHY PLANU GOSPODAROWANIA WODAMI

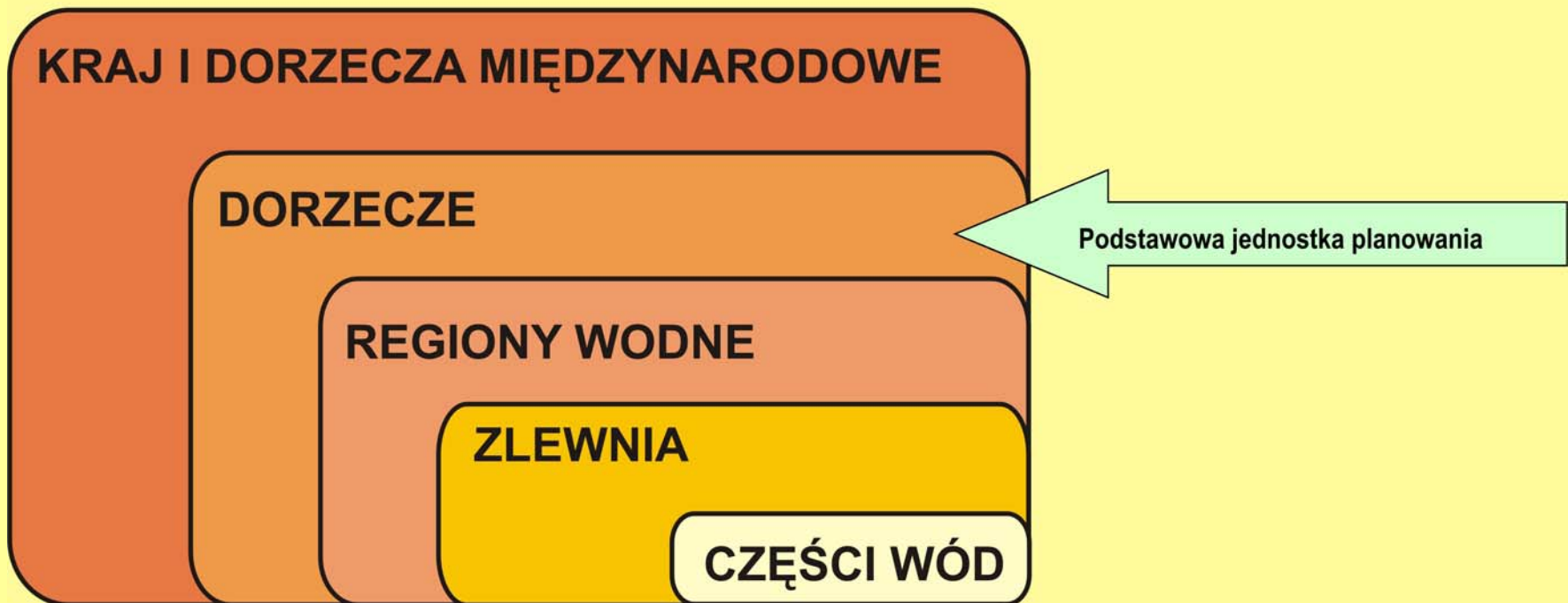
- ❑ Projekt planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza jest sporządzany przez Prezesa KZGW, opiniowany przez Krajową Radę Gospodarki Wodnej, podlega uzgodnieniu z ministrem właściwym ds. gospodarki wodnej i zatwierdzeniu przez Radę Ministrów. Minister powinien przedstawić Radzie Ministrów projekt pierwszego planu do dnia 22 października 2009 r.
- ❑ Wraz z projektem planu Prezes KZGW sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, a następnie po zaopiniowaniu przez Ministra Środowiska i Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadza postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym. Przyjęty plan winien uwzględniać ustalenia prognozy oraz wnioski z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.
- ❑ W planie dopuszcza się – zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (art. 4 RDW) – ustalenie dla niektórych części wód zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych, celów mniej rygorystycznych niż ustanowione cele środowiskowe lub też ustanowienie dłuższego niż do dnia 22 grudnia 2015 r. terminu osiągania założonych celów. Wprowadzenie mniej rygorystycznych celów lub dłuższego terminu osiągania celów wymaga spełnienia określonych warunków i wykazania zasadności proponowanych ustaleń.

CECHY PLANU GOSPODAROWANIA WODAMI

- ❑ Dokumentacje planistyczne potrzebne do opracowania projektu planu przygotowane są przez dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w skali regionów wodnych oraz przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej dla obszarów dorzeczy.
- ❑ W planie należy zapewnić rozpoczęcie realizacji działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju i innych planach i programach w terminie nie dłuższym niż 3 lata od daty opublikowania planu.
- ❑ W planie można wskazać zlewnie, dla których jest konieczne ustalenie szczegółowych zasad ochrony ilości i jakości wód dla osiągnięcia dobrego stanu. Dla wskazanych zlewni dyrektor RZGW opracowuje warunki korzystania z wód zlewni.
- ❑ Ustalenia planu uwzględnia się w dokumentach planistycznych na poziomie krajowym i regionalnym (art. 118): koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju, strategię rozwoju województw i plany zagospodarowania przestrzennego województw.
- ❑ Aktualizacji planu dokonuje się co 6 lat.

Poziomy planowania

WYMAGANIA PLANISTYCZNE ZGODNIE Z RDW

Artykuł 13

Plany gospodarowania wodami w dorzeczu

1. Państwa Członkowskie zapewniają opracowanie planów gospodarowania wodami w dorzeczu dla każdego obszaru dorzecza leżącego całkowicie na ich terytorium.
2. W przypadku międzynarodowego obszaru dorzecza leżącego całkowicie na terenie Wspólnoty, Państwa Członkowskie zapewniają koordynację w celu stworzenia jednego planu gospodarowania wodami w dorzeczu. Jeżeli taki plan nie zostanie opracowany, Państwa Członkowskie opracują plany gospodarowania wodami w dorzeczach obejmujące przynajmniej te części międzynarodowego obszaru dorzecza, które leżą na ich terytorium, aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy.
3. W przypadku międzynarodowego obszaru dorzecza wykraczającego poza granice Wspólnoty, Państwa Członkowskie podejmują starania zmierzające do opracowania jednego planu gospodarowania wodami w dorzeczu, a jeżeli nie jest to możliwe, opracowują plan obejmujący przynajmniej część międzynarodowego obszaru dorzecza, leżącą na terytorium danego Państwa Członkowskiego.

Kluczowe zadania I cyklu planowania

I cyklu planowania	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Ocena stanu istniejacego	■	■						
Ustalenie celów srodowiskowych	■			■				
Ustanowienie programów monitoringu		■		■				
Analiza problemów gospodarki wodnej		■					■	
Ustalenie programu dzialan		■					■	
Plan gospodarowania wodami w dorzeczu			■				■	
Program prac nad planem i harmonogram realizacji			■	■				
Konsultacje społeczne programu i harmonogramu				■	■			
Przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej				■	■			
Konsultacje społeczne istotnych problemów GW					■	■		
Projekt planu do konsultacji społecznych			■			■		
Prognoza oddziaływania na srodowisko planu GW					■	■		
Konsultacje społeczne projektu planu GW						■	■	
Postepowanie OOS do planu GW						■	■	
Publikacja planu GW							■	■
Przekazanie planu GW do Komisji Europejskiej							■	■

ZWIĄZKI PLANÓW GOSPODAROWANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI

Planowanie gospodarowania zasobami wodnymi jako jeden z sektorowych rodzajów planowania środowiskowego winno być spójne z podstawowymi dokumentami środowiskowymi przyjmowanymi przez parlament i rząd oraz wojewódzkie sejmiki samorządowe.

PRZYKŁADY WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ W PLANOWANIU GOSPODAROWANIU WODAMI

**„Studium przypadku C1 Zlewnia pilotowa Nysy Łużyckiej
– Projekt planu gospodarowania wodami zgodnie
z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej”.**

**Projekt „Pomoc techniczna w zakresie wdrażania RDW”
jest obok Polsko-Niemieckiego Projektu Bliźniaczego oraz
Projektu Inwestycyjnego, składową projektu ogólnego
„Wdrażanie RDW” (PL/IB/2002/EN/01)**

PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI W ZLEWNI NYSY ŁUŻYCKIEJ

Nysa Łużycka jest zlewnią pilotową, na obszarze której w ramach Projektu „Pomoc techniczna w zakresie wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE w Polsce” realizowane było opracowanie Planu Gospodarowania Wodami.

Składał się on z czterech głównych rozdziałów:

- ❑ Diagnoza
- ❑ Cel
- ❑ Strategia
- ❑ Programy działań

W celu sporządzenia pełnego planu gospodarowania wodami w zlewni Nysy Łużyckiej odbyły się trzy spotkania Eksperymentalnej Rady Zlewni Nysy Łużyckiej– 1 w Żarach i 2 w Lubsku.

Eksperymentalna Rada Zlewni Nysy Łużyckiej została utworzona z przedstawicieli administracji, samorządu, użytkowników oraz innych instytucji.

CHARAKTERYSTYKA ZLEWNI NYSY ŁUŻYCKIEJ

- ❑ powierzchnia polskiej części zlewni - 2 586,3 km²
- ❑ ilość stałych lub okresowych cieków - 9 979
- ❑ całkowita długość cieków - 4 453 km
- ❑ ilość wód stojących - 900

PLAN GOSPODAROWANIA WODAMI W ZLEWNI NYSY ŁUŻYCKIEJ

Korzyści z procesu opracowywania planu gospodarowania wodami w zlewni Nysy Łużyckiej w ramach projektu „Pomoc techniczna”

- **doświadczenia związane z zakresem merytorycznym planu gospodarowania w zlewni**
- **nawiązanie współpracy z władzami lokalnymi**
- **sporządzenie listy właściwych osób do Eksperymentalnej Rady Zlewni**
- **doświadczenia w przygotowaniu i prowadzeniu spotkań Rad Zlewni**
- **przetestowanie sposobu realizacji konsultacji ze społeczeństwem (organizacja spotkań, istotne zagadnienia, sposób prezentacji)**

Ramowy Plan Utrzymania rzeki Nysy Łużyckiej

RDW:

**Dobry ekologiczny stan rzeki
i jej obszaru zalewowego**

**FFH: FLORA- FAUNA-
HABITAT**

**Zachowanie środowisk życia
i gatunków typowych dla
danego regionu**

EU-HWR: Dyrektywa Powodziowa
**Zmniejszenie negatywnych
skutków powodzi**

ROLNICTWO

**ELEKTROWNIE
WODNE**

TURYSTYKA

ŻEGLUGA

**LEŚNICTWO I
ŁOWIECTWO**

**RYBOŁÓWSTWO I
WĘDKARSTWO**

RAMOWY PLAN UTRZYMANIA RZEKI NYSY ŁUŻYCKIEJ

1. Podstawy prawne i obowiązujące dyrektywy
(dyrektywy UE i regulacje; każdorazowo na płaszczyźnie narodowej)
2. Przegląd i charakterystyka wód
(region, dorzecze, dorzecze boczne, obszary chronione, główne formy użytkowania, obszary zamieszkane, powiaty, jakość wody, podmiot zobowiązany do podejmowania działań w zakresie utrzymania, podmiot wykonujący działania w zakresie utrzymania, wielkość obszaru dorzecza, długość zbiornika wodnego, budowle)
3. Istniejąca dokumentacja
(pomiary, plany, ekspertyzy itd.)
4. Hydrologia i gospodarka wodna
  - Wody powierzchniowe
  - Wody podziemne
5. Obszary chronione
6. Budowle
(wykaz obiektów budownictwa wodnego, elektrownie wodne, mosty, przepusty odwadniające, ujęcia wody, przepompownie wody itp.)

RAMOWY PLAN UTRZYMANIA RZEKI NYSY ŁUŻYCKIEJ

7. Formy użytkowania i plany nadrzędne

(wykorzystanie dla celów elektrowni wodnych, wykorzystanie rolnicze i leśne, wykorzystanie w zakresie rybołówstwa, wykorzystanie dla celów turystyki itd.)

8. Tereny powodziowe

9. Ogólny stan wód

- Przepływ podłużny z charakterystycznymi cechami
- Morfologia
- Jakość wód
- Biologia (makrofity, mięczki, makrozoobentos, ryby itd.)

9. Deficyty

(przepływy, ilość rumowiska, ukształtowanie brzegu, wały, ciągłość itd.)

10. Cele rozwoju

- Odpływ i przepływ

(zapewnienie minimalnego odpływu wody z uwzględnieniem form użytkowania, zagwarantowanie stanów wód niezbędnych z punktu widzenia ekologii i użytkowania gruntów, zapewnienie dynamicznych stosunków odpływu, zapewnienie typowej dla danego obszaru szybkości przepływu)

- Morfodynamika

RAMOWY PLAN UTRZYMANIA RZEKI NYSY ŁUŻYCKIEJ

- Łóżysko (wydajność hydrauliczna, struktury łóżyska wodnego/ tworzenie wysp, głębokość wcięć, odchylenia w zakresie szerokości itd.)
- Wegetacja i flora
- Fauna

11. Planowanie działań i realizacja

- Regulacja odpływu

12. Działania w ramach utrzymania (opis ogólny)

(koszenie roślin wodnych, zwalczanie neofitów, usuwanie przeszkód odpływu, działania zmierzające do poprawy struktur, wznoszenie / rozbiórka tam poprzecznych, ukształtowanie brzegu, optymalizacja struktury dna, obsadzenie brzegu roślinami, zacienienie wody, stare ramiona rzeki)

13. Opis konkretnych działań (patrz przykład zgodnie z załącznikiem)

(podział na typowe odcinki podlegające utrzymaniu, tabelaryczne przedstawienie wymogów utrzymania na każdym odcinku)

14. Realizacja działań (patrz przykład zgodnie z załącznikiem)

(sporządzenie rocznych planów utrzymania dla wyznaczonych odcinków podlegających utrzymaniu, zarys przebiegu czasowego)

BUDOWA ZBIORNIKA RACIBÓRZ

Wielką szansą dla gospodarki wodnej, a szczególnie ochrony przeciwpowodziowej jest możliwość realizacji dużych obiektów hydrotechnicznych ze środków pomocowych Unii Europejskiej.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Infrastruktura i Środowisko” planowana jest na terenie administrowanym przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach i we Wrocławiu realizacja m. in. następujących zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej:

- ☐ budowa zbiornika Racibórz na Odrze,
- ☐ modernizacja Wrocławskiego Węzła Wodnego,

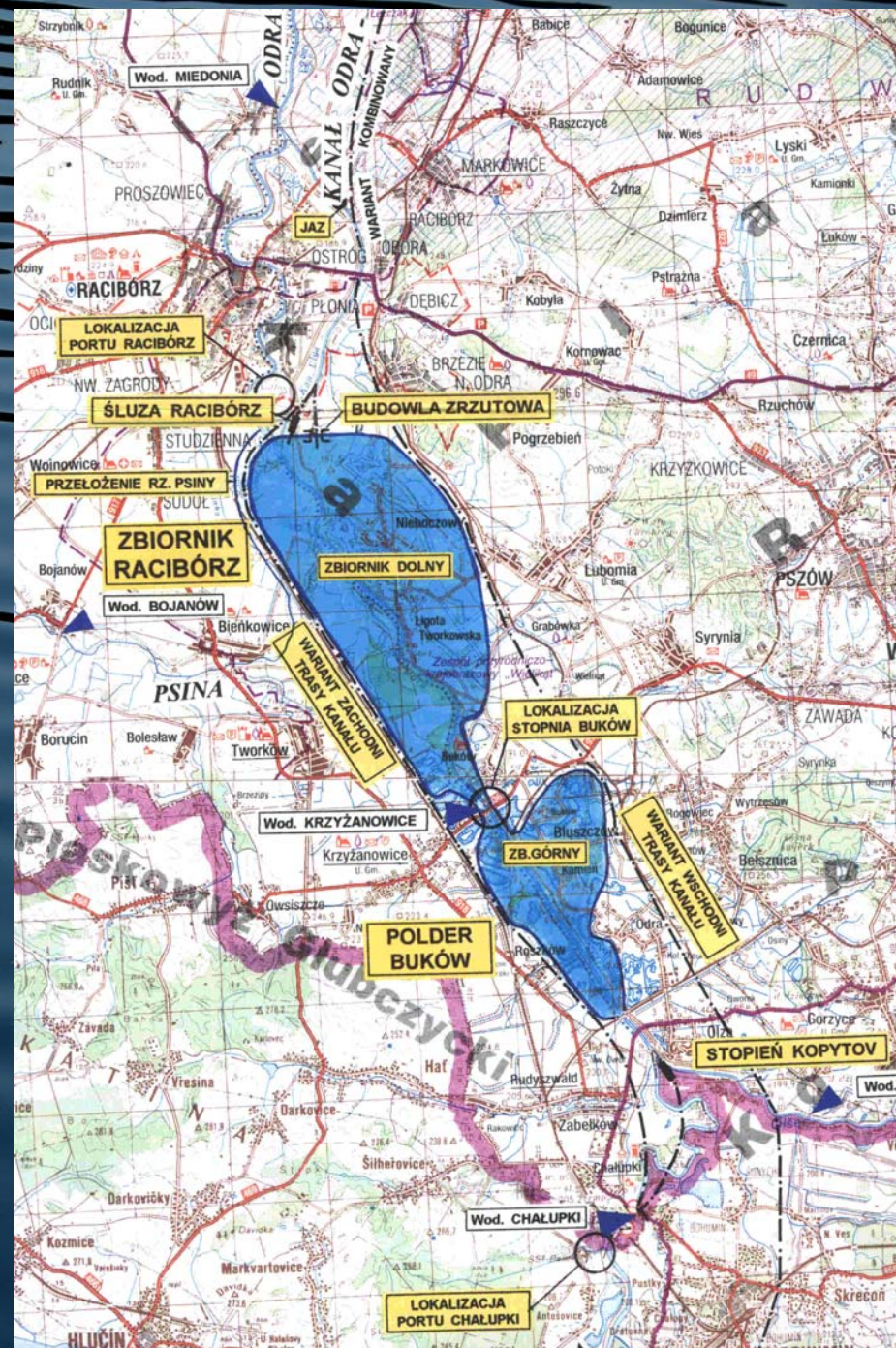
BUDOWA ZBIORNIKA RACIBÓRZ

Przewiduje się, że suchy zbiornik przeciwpowodziowy Racibórz Dolny będzie spełniał następujące funkcje lokalne i ponadlokalne:

- ❑ zapewni skuteczną ochronę przeciwpowodziową Doliny Odry na odcinku od Raciborza aż za Wrocławia. Według przeprowadzonych obliczeń możliwe będzie zredukowanie przepływów katastrofalnych do wielkości, które przy współdziałaniu projektowanego zbiornika i istniejącego systemu ochrony przeciwpowodziowej nie będą zagrażały aglomeracjom miejskim i zabudowaniom wiejskim poniżej tego obiektu,
- ❑ umożliwi prowadzenie nawigacji w ramach drogi wodnej Odra-Dunaj, która połączyć ma w pierwszym etapie Koźle z Ostrawą, umożliwiając wymianę handlową z Republiką Czeską. Przyczyni się to również do rozwoju gospodarczego terenów leżących wzdłuż trasy żeglugowej,
- ❑ stworzy możliwości rekreacyjnego wykorzystania czaszy zbiornika, tworząc miejsca aktywnego wypoczynku ludności zamieszkującej wysoko zurbanizowane i uprzemysłowione tereny okolicznych miast,
- ❑ umożliwi efektywne wyeksploatowanie kruszyw naturalnych i wyeksploatowanie kopalin towarzyszących, dając zatrudnienie miejscowej ludności w przedsiębiorstwach wydobywczych i spedycyjnych, jednocześnie dając impuls dla przemysłu budowlanego i drogowego,
- ❑ przyczyni się do zachowania, a nawet wzbogacenia środowiska naturalnego na tym obszarze przez włączenie tych terenów do korytarza ekologicznego, jak również rozwinięcie środowisk wodnych zapewniających dogodne warunki dla siedlisk flory i fauny wodno-błotnej.

BUDOWA ZBIORNIKA RACIBÓRZ

Podsumowanie

Planowanie w gospodarowaniu wodami ma na celu m. in. osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu ekologicznego wód oraz ekosystemów od wody zależnych. Dobra współpraca na wodach granicznych w procesie planowania gospodarowania wodami jest nieodłącznym i bardzo ważnym elementem polityki wodnej Unii Europejskiej w tym zakresie i ma na celu zapewnienie racjonalnego gospodarowania wodą zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Współpraca transgraniczna odnosi się do lokalnych działań mających na celu poprawę jakości wód, a działania te uwzględniane są w krajowych planach gospodarowania wodami.

Przytoczone przykłady współpracy transgranicznej w procesie planowania w gospodarowaniu wodami podkreślają istotę koordynacji planowanych działań na poziomie krajowym, jak również w konsekwencji konieczność ich uwzględnienia na międzynarodowym poziomie planowania.

Prace planistyczne w procesie gospodarowania wodami powinny uwzględniać m. in. aspekty planowania przestrzennego, ochrony przeciwpowodziowej, zapobiegania suszy, gdyż wszystkie te działania powinny zostać w sposób kompleksowy ujęte w opracowywanym planie gospodarowania wodami.

***Dziękujemy za
uwagę***

